

[Ebba Strange]

godt være, fru Grethe Fenger Møller mener, at det ikke er nødvendigt at have sådan nogle betingelser, som man har i Vesttyskland, fordi der opstår problemet: Hvad skal der stå i dem, og hvad skal der ikke stå i dem? Det ved vi godt, men vi er altså stadig væk, som vi hele tiden har været, af den opfattelse, at den lukkede, som vi kender i Danmark i dag, er for stor, og vi ønsker større åbenhed.

Men som sagt, når det drejer sig om den årlige beretning, så har vi taget højde for nogle af de indvendinger, der kom, da vi sidste gang fremsatte et lignende forslag.

Vi har så denne gang udbygget forslaget fra samlingen 1985-86 ved også at foreslå parlamentarisk kontrol, og som justitsministeren nævnedes, er det jo et spørgsmål, der har været gjort til genstand for forhandling her i Tinget med jævne mellemrum siden 1972, da det var Socialdemokratiet, der foreslog det. Senere gik Socialdemokratiet så fra det igen. Men vi opfattede det sådan i april 1986, at der både hos Socialdemokratiet og hos Det Radikale Venstre var en vis forståelse for større parlamentarisk kontrol med efterretningstjenesterne. Derfor har vi lagt vægt på den del af forslaget nu. Jeg synes jo, vi bliver bekræftet i det, når vi får at vide, at Det Udenrigspolitiske Nævn har udnævnt to parlamentarikere til at føre kontrol med en meget diskuteret bestemt sag om et par såkaldte turister, der var i Polen, og som blev anklaget ved en polsk domstol og aflagde tilståelse. Det bekræfter os i, at der er brug for en større parlamentarisk kontrol.

Når vi nævner – fru Grethe Fenger Møller var også inde på det – at efterretningstjenester har en tendens til at udvikle sig til at blive en stat i staten, er det præcis det, vi ikke vil acceptere at de bliver. Hvis man, som mange her i salen sikkert har haft lejlighed til – jeg har i hvert fald – at læse Peter Wrights bog »Spycatcher«, som udkom på trods af, at man i England havde nedlagt forbud imod den, synes jeg, man bliver meget stærkt bekræftet i, at hvis der ikke er nogen egentlig parlamentarisk kontrol med de efterretningstjenester, udvikler de sig til at blive en stat i staten.

Svaret er – det var det også, sidste gang vi debatterede det – at den kontrol og det ansvar hviler på ministrene, men vi er altså stadig væk nogle, for hvem det er fuldstændig lukket land, og som derfor synes, at dette ansvar også burde påhvile Folketinget.

Bjørn Elmquist (V):

I et demokrati må det naturligvis være et krav, at parlamentets og folkestyrets repræsentanter har indseende og kontrol med det offentlige virke. Det kan der ikke være nogen tvivl om.

Justitsministeren har i sin redegørelse forklaret den konstruktion, vi har i Danmark, som vi i mit parti finder er i god overensstemmelse med vore traditioner i Danmark. Vi har en tredeling af magten – det står i grundlovens § 3 – mellem udøvende, dømmende og lovgivende magt. Vi mener, at efterretningstjenesterne klart hører hjemme under den udøvende magt. Det er også derfor, som justitsministeren sagde, at henholdsvis forsvarsministeren og justitsministeren er de personer og de myndigheder, der er ansvarlige for de to efterretningstjenesters virke. Det vil sige, at der kan gøres både politisk og retligt ansvar gældende, såfremt der skulle være anledning dertil. Det er så Folketingets afgørelse at finde ud af, om der skal rejses rigsretsanklage, eller om der skal gøres et mere politisk ansvar gældende i form af mistillidsvotum. Vælgerne kan i sidste instans også komme ind.

En konstruktion som den, SF foreslår her, vil placere en del af dette ansvar, i det omfang det kan lade sig gøre, på medlemmer af Folketinget. Der er det nok et spørgsmål, i hvilket omfang et retligt ansvar vil kunne gøres gældende. Et politisk ansvar kan man heller ikke i den forstand gøre gældende, ved at man kan stemme om mistillidsvotum til et medlem af Folketinget eller flere, men det bliver så ikke parlamentet, der kan gøre dette politiske ansvar gældende, men vælgerne noget mere indirekte.

Alt i alt må jeg sige, at den konstruktion, som vi har i øjeblikket, vil vi i Venstre – i hvert fald indtil det modsatte er bevist – finde er den korrekte. Nu siger jeg: indtil det modsatte er bevist, og det fører mig ind til det, som hr. Ole Espersen på Socialdemokratiets vegne var inde på: at vi i morgen i Udenrigspolitisk Nævn skal have en redegørelse fra to medlemmer, der er blevet anmodet derom, om efterretningstjenesternes virke og retningslinjerne derfor.

Hr. Ole Espersen har på forhånd draget konklusionerne af denne redegørelse, det skal jeg undlade at gøre, for jeg kender ikke til den endnu. Mit parti har heller ikke været i stand til på basis af de redegørelser at tage stilling til, hvad